

سوره الفجر

تقدیم می‌کنیم

مجموعه سوالات آزمون یار انتشارات پیش

سرشناسه	: دقیق، رضا، ۱۳۵۱
عنوان و نام پدیدآور	: مجموعه آزمون یارهای پایش، فارسی پایه نهم، دوره اول متوسطه
مشخصات نشر	: تهران: پایش، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۵۲ ص.: مصور، ۲۱/۵ × ۲۹ س. م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۹۲-۸۵-۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۵۷۵۷۱

آزمون یار فارسی

پایش

ناشر	: پایش
ناظر علمی	: دکتر وحید عالمیان
مؤلف	: رضا دقیق
مسئول اجرایی تولید محتوا	: بهاره بشیری
گرافیکست و صفحه آرا	: شهناز صادقی
طراحی جلد	: محمدصادق رضایی
چاپ و صحافی	: توحید
نوبت چاپ	: ۱۳۹۸
تیراژ	: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت	: ۱۳۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی پایش

تلفن: ۰۲۱-۳۶۶۱۹۱۱۰ ۰۲۱-۳۶۶۱۹۱۵۲ ۰۲۱-۳۳۱۱۵۷۱۸ تلگرام: ۰۹۱۰۷۲۱۰۶۷۹

آدرس تلگرام: @pubpayesh

پایگاه اینترنتی: payeshpub@gmail.com

حقوق چاپ و نشر کتاب برای انتشارات پایش محفوظ است

برنامه کار آزمون درس فارسی پایه نهم

نکات:

قبل از انجام آزمون‌ها لازم است که دانش آموز، نکات مهم آن را مطالعه نماید. در هر نوبت، نکات مهم هر درس به‌طور مختصر توضیح داده شده است. ابتدا کلمات دشوار متن معنی شده‌اند و سپس نکته‌ای از دانش‌های زبانی یا ادبی مربوط به درس تشریح شده است. در آخر در مورد نویسنده یا شاعری که نام وی یا اثر او در پایان درس آمده است، توضیحاتی ارائه شده است.

سوالات میان‌ترم نوبت اول:

در بخش اول دو آزمون میان‌نوبت اول وجود دارد که مواد امتحانی آن‌ها از درس‌های یکم تا هفتم طرح شده است. تمامی آزمون‌ها شامل بخش هستند. ۱- درک مطلب، معنی و مفهوم، ۲- واژه‌شناسی، ۳- دانش‌های زبانی، ۴- دانش‌های ادبی، ۵- تاریخ ادبیات، ۶- حفظ شعر

سوالات ترم نوبت اول:

در این بخش سه آزمون از درس‌های اول تا دهم وجود دارد که مواد امتحانی آن‌ها همانند آزمون‌های میان‌نوبت می‌باشد.

سوالات میان‌ترم نوبت دوم:

در این بخش دو آزمون از درس‌های دهم تا چهاردهم وجود دارد که مواد امتحانی آن‌ها مانند سایر آزمون‌ها می‌باشد.

سوالات ترم نوبت دوم:

در این بخش نیز سه آزمون از تمام کتاب فارسی وجود دارد که سی درصد آن‌ها مربوط به نوبت اول و هفتاد درصد مربوط به نوبت دوم است.

۵	نکات درس ۱ تا درس ۹
۱۱	سوالات آزمون میان‌ترم نوبت اول دوره هشتم متوسطه
۱۷	سوالات آزمون نوبت اول دوره هشتم متوسطه
۲۶	باسخنامه تشریحی نوبت اول
۲۹	نکات درس ۱۰ تا درس ۱۷ متوسطه
۳۳	سوالات آزمون میان‌ترم نوبت دوم دوره هشتم متوسطه
۳۹	سوالات آزمون نوبت دوم دوره هشتم متوسطه
۴۹	باسخنامه تشریحی نوبت دوم

جدول بارم‌بندی آزمون‌های فارسی

بارم	عنوان	بارم	عنوان
۳نمره	دانش‌های ادبی	۲نمره	درک مطلب
۲نمره	تاریخ ادبیات	۵نمره	معنی نظم و نثر
۲نمره	حفظ شعر	۳نمره	واژه‌شناسی
		۳نمره	دانش‌های زیبایی

نکات

نکات مهم درس اول:

لغات: ملکا: ای پادشاه - جان: روح - خرد: عقل - خدلوند: صاحب - جای جایگاه - کیوان: نام دیگر ستاره زحل - گردان سپهر: گردش آسمان - قرونده: روشن کننده - مهر خورشید - بینندگان: چشمها - راه نیافتن: نرسیدن - ستودن: ستایش کردن - میان بستن: کتابچه از آماده شدن برای کاری است. برنا: جوان - بلمداد: صبح زود - لیل: شب - نهار: روز - تنبیه: آگاه ساختن - اقرار: اعتراف - عجب: عجب - وجود: هستی - تسبیح: خدارا به پاکی یاد کردن - مستمع: شنونده - مرغان: پرندگان - خفته: خوابیده - جهالت: نادانی - غفلت: بی خبری، ناهنگامی - حیف: افسوس - الوان: رنگها. در این درس یعنی رنگارنگ - حیران: سرگشته - زرین: طلائی - عجب: انگور - عاجز: ناتوان - حقه: جعبه فلز کوچک برای نگهداری چیزهای باارزش - یاقوت: سنگی گران بها، به رنگ سرخ و زرد و کیود - تقدیر: خواست خداوند - مسخر: مطیع، فرمانبردار - گرم: بخشش - رحمت: مهربانی - لُعام: بخشش، نعمت دادن - راست: روان: درستکاران - گوی: توپ کوچک - سعادت: خوشبختی - کج رفتار: رفتار نادرست - افسار: دهانه اسب - درنگ: مکث، توقف - معرفت: شناخت

دانش‌های ادبی

الف) آرایه‌های ادبی: در سال‌های گذشته با برخی از آرایه‌ها آشنا شدید که در این درس به‌طور مختصر درباره آنها صحبت می‌شود:

۱- تشبیه: شبیه کردن چیزی به چیز دیگر را که هر دو دارای یک ویژگی مشترک باشند، تشبیه گفته می‌شود. مثال: عشایر مانند پرستوها کوچ می‌کنند.

۲- کنایه:

به عبارات زیر توجه کنید.

قلاتی در خانه‌اش باز است. این عبارت یک معنی تحت‌اللفظی دارد (در خانه فلان شخصیت باز است) و یک معنی دور که هدف گوینده نیز همین معنای دور آن است. یعنی فلان شخص، مهمان نواز است. به این گونه عبارات، کنایه می‌گویند.

۳- آرایه تشخیص: (آدم‌نامی، شخصیت‌بخشی)

نسبت دادن حالات و رفتار انسان را به غیر انسان، تشخیص گویند. مثال: در پاییز برگ درختان رقصان به زمین می‌ریزند.

۴- آرایه تضاد:

کلمات متضاد واژه‌هایی هستند که معنای مخالف هم دارند.

مثال:

شب و روز - خوب و بد، اگر در یک مصرع یا یک بیت از شعری از این گونه کلمات متضاد استفاده شود، می‌گوییم این مصرع یا این بیت آرایه تضاد دارد. نوع رابطه دو کلمه از این دید، رابطه معنوی است.

۵- آرایه تکرار:

هرگاه یک واژه با معنی یکسان، دو یا چند بار در یک مصرع یا یک بیت یا یک عبارت، تکرار شود، آرایه تکرار گویند.

مثال:

من قلب کوچولویی دارم؛ خیلی کوچولو، خیلی خیلی کوچولو

۶- جناس:

به این واژه‌ها دقت کنید: (نهار - بهار)، (ملک - ملک) (چمن - من) در این واژه‌ها، واج‌های مشترکی دیده می‌شود که از یک جنس هستند.

به این گونه واژه‌ها که شعر و نثر را خوش‌آهنگ می‌کنند، جناس گویند.

۷- واج آرایه (نغمه حروف):

به تکرار یک حرف یا صدا (صامت و مصوت) در عبارت یا بیت «واج آرایه» گویند.

مثال:

خیزید و خیز آرید که هنگام خزان است.

۸- مراعات نظیر: (تناسب)

آوردن واژه‌هایی از یک دسته است که با هم هماهنگی دارند. این هماهنگی می‌تواند از نظر جنس، نوع، مکان، زمان یا همراهی باشد.

مثال:

گل - برگ - شاخه که همه درخت را در ذهن ما تداعی می‌کنند.

ب) فرق زبان و ادبیات (جمله زبانی و جمله ادبی)

هرگاه بخواهیم مقصود خود را بیان کنیم از «زبان» استفاده

نکات

دانش‌های زبانی

گروه اسمی: یکی از ارکان (اجزای) جمله است که می‌تواند یک واژه یا بیش‌تر باشد و یکی از نقش‌های نهادی، مفعولی، متممی یا مستندی داشته باشد.

به مثال‌های زیر دقت کنید: (۱) مرد گفت. (۲) به این مرد گفتیم.

(۳) مرد عاقل را دیدیم.

در جملات بالا، مرده، این مرد، مرد عاقل گروه اسمی هستند و واژه «مرد» هسته می‌باشد. هسته مهم‌ترین جزء گروه اسمی است. هسته اولین کلمه‌ای است که کسره، پذیرفته است.

کلماتی که قبل یا بعد از هسته قرار می‌گیرند، وابسته‌های اسم نامیده می‌شوند. (این - عاقل)

وابسته‌های اسم دو دسته هستند: ۱- وابسته‌های پیشین اسم ۲- وابسته‌های پسین اسم

وابسته‌های پیشین اسم: به صفت‌هایی گفته می‌شود که قبل از هسته قرار می‌گیرند. مثال: این درخت - دو مرد - کدام گل؟

وابسته‌های پیشین اسم عبارتند از:

۱- صفت اشاره: این، آن - همین، همان

۲- صفت پرسشی: کدام؟ - چند؟

۳- صفت تعجبی: چه! عجب!

۴- صفت شمارشی

الف) صفت شمارشی اصلی: یک، دو، سه و ...

ب) صفت شمارشی ترتیبی نوع اول: اولین - نهمین - سومین و ...

۵- صفت مبهمة: هیچ، هر، همه، فلان

۶- صفت عالی: زیباترین - خوب‌ترین

وابسته‌های پسین اسم: به صفت‌هایی گفته می‌شود که بعد از هسته قرار می‌گیرند. مثال: مرد عاقل - درخت سرو

وابسته‌های پسین اسم عبارتند از:

۱- صفت بیانی: زیاد - خوب - سرد - گرم

۲- مضاف الیه: درخت سرو - کتاب من

۳- صفت شمارشی ترکیبی: نوم - سوم - چهارم و ...

۴- علامت‌های جمع: ها - ان (درخت‌ها - درختان)

۵- ی نکره: مردی - درختی

۶- صفت برتر: زیباتر - خوب‌تر

می‌کنیم. لذا وقتی بخواهیم همان مقصود را زیباتر و تأثیرگذارتر بگوییم، از ادبیات استفاده می‌کنیم. بتلیر این جمله را می‌توان به دو نوع زبانی و ادبی تقسیم نمود.

۱- جمله زبانی: جمله ساده‌ای است که در آن آرایه ادبی استفاده نشده باشد. مثال: هنگام صبح خورشید طلوع می‌کند.

۲- جمله ادبی: جمله‌ای است که در آن از آرایه‌های ادبی استفاده شده باشد و زیباتر و تأثیرگذارتر باشد. مثال:

صبحگاهان خورشید بر چهره شهر لیختد می‌زند.

تاریخ ادبیات

سنایی غزنوی: شاعر و عارف معروف ایرانی در قرن ششم است. در آغاز شاعری مدّاح بود ولی تغییر حال داد و به عرقان روی آورد. از اشعار او می‌توان به «حقیقه الحقیقه»، «سیرالعباد الی المعاد» و «کارتلمه بلخ» اشاره کرد.

ابوالقاسم فردوسی: فردوسی در روستای بلخ، واقع در منطقه توس خراسان به دنیا آمد. از نجیب‌زادگان و دهقانان توس بود. او مردی شیعه مذهب بود ۲۵ یا ۳۰ سال برای سرودن شاهنامه رنج کشید و در هشتاد سالگی درگذشت و در توس به خاک سپرده شد.

اسرار التوحید: کتلی است در احوال شیخ ابوسعید لیلی الخیر که محمد بن منور (یکی از نوادگان وی) آن را نوشته است.

نکات مهم درس دوم:

لغات: بدان: آگاه باش - وجود: عالم هستی - صنع: آفرینش. احسان: نیات. گیاهان: بزر و بحر: خشکی و دریا - میخ: لبر - رعد: تشدر - قوس: قزح - رنگین کمان - آیات: نشانه‌ها - بساط: فرش هر چیز گسترده - جوانب: اطراف - قراخ: گشاد. وسیع، پهناور - سخت: محکم - دنیا: پارچهٔ بربشمی رنگین - چون: چگونه - ولکن: ولی، لذا - قندیل: چراغ اویز - بس: بسیار - مختصر: کوتاه، ناچیز - مثل: داستان - ملک: پادشاه - سریر: تخت، لورنگ - ملک: پادشاهی، سرزمین - قناعت: خرسندی، راضی بودن به قسمت خود - معرفت: شناخت - مدهوش: سرگشته، سرگردان - متحیر: حیران، متعجب - تیندن: تار بافتن کرم بربشم یا عتکیوت، تولیدن - فروتنی: خاکساری، تواضع - منزوی: گوشه‌نشین - محبس: زندان - رستن: نجات یافتن - جستن: پریدن - وارheidن: نجات یافتن

نکات

ناربخ ادبیات

محمّد غزالی: از دانشمندان معروف نوره سلجوقیان در قرن پنجم است. وی در فقه و حکمت و کلام سرآمد روزگار خویش بود. در ظایران توس درگذشت و همان جا مدفون شد. از آثار او می‌توان به کیمیای سعادت، نصیحه‌الملوک و احیاءالعلوم الدّین اشاره کرد.

علی اسفندیاری: (نیما یوشیج)

از شاعران نامدار معاصر است. در سال ۱۳۳۸ در دهکده یوش (از روستاهای مازندران) به دنیا آمد. از آثار او می‌توان به فصله، ای شب و قصه‌های رنگ پریده اشاره کرد. نیما با بهره‌گیری از عناصر طبیعت، با بیانی رمزگونه به ترسیم سیمای جامعه خود پرداخته است. از او به‌عنوان پدر شعر نو یاد شده است.

نکات مهم درس سوم:

لغات: تب و تاب - شور و هیجان - بی هیلمو: بدون سروصدا گام؛ قدم - قرائر: بالاتر - شایستگی: لیاقت - پندار: گمان - متاع: کالا - غنیمت شمردن: سود بردن - حاجت: نیاز - آزادگان: انسان‌های وارسته، جولمره - بردباری: شکیبایی - صبر - عاز: عیب و تنگ - بصیرت: بینایی، آگاهی - رنگار: آلودگی و غبار، رنگ قلب‌زات و آینه - خروار: مقدار باریک خر معادل ۳۰۰ کیلو گرم - دریغا: فسوس - نیک اندیش: خیرخواه

خسرو: پادشاه - سالخورده: پیر - موسم: هنگام، زمان - فرتوت: پیر - پیشه: شغل، حرفه - میل: علاقه - آرزو: خواسته - حرص: زیاده‌خواهی، طمع - هوس: آرزوی باطل، خواهش نفس

دانش‌های ادبی

بررسی تکراری:

یک جمله خبری متغی است که شاعر به صورت پرسشی می‌آورد و هدف او تکذیب و تکرار است. به عبارت دیگر هدف شاعر یا نویسنده از طرح پرسش تکراری گرفتن پاسخ نیست بلکه او خود پاسخ را می‌دهد و برای تأکید یا رد یا نفی مسئله‌ای آن را مطرح می‌کند. مثال:

که توند که دهد میوه‌الوان از چوب؟ یعنی هیچ کس جز خداوند نمی‌تواند از چوب میوه‌رنگارنگ بوجود آورد.

ناربخ ادبیات

نظامی گنجوی: شاعر و داستان‌سرای ایرانی در قرن ششم هجری که به‌عنوان پیشوای داستان‌نویسی در ادب فارسی شناخته شده است. آثار او عبارتند از: مخزن‌الاسرار - هفت پیکر - خسرو و شیرین - اسکندرنامه - لیلی و مجنون.

پروین اعتصامی: پروین فرزند یوسف اعتصام‌المک آشتیانی در تبریز متولد شد. فارسی و عربی را در دامن خانواده آموخت. سرودن شعر را از هشت سالگی آغاز کرد. خستین شعرهایش را در مجله بهار به چاپ رسانید و مورد تشویق اهل ادب قرار گرفت. دیوان او شامل قصاید و قطعات بسیار دلنشین است. بیشتر قطعات خود را به صورت گفت و گو سرود که در اصطلاح ادبی به آن مناظره گویند. سرانجام پروین در سال ۱۳۲۰ بر اثر بیماری حصبه درگذشت. آرامگاه او در شهر قم کنار صحن حضرت معصومه (س) قرار دارد.

سعدالدین وراونی: از دانشمندان قرن ششم بود. کتاب مرزبان‌نامه اثر مرزبان بن رستم شروین پیرم را که به زبان طبری (مازندرانی کهن) بود به فارسی برگرداند.

نکات مهم درس چهارم:

لغات: پیوند: ارتباط - همدلی: اتحاد، صمیمیت - خرسندی: خوشنودی - مصاحبت: هم‌صحبتی، هم‌نشینی، دوستی - شکیبا: صبور، بردبار - دل‌انگیز: نشاط‌آور، خوشایند - صفای درون: پاک‌بطن - ذوق: شوق - مصلب: جمع مصیبت، بلاها - لاف‌زدن: ادعای باطل کردن - جامه: لباس - منش: خلق و خو، رفتار - کردار: رفتار، عملکرد - اکرم: بزرگوارتر - آیین: دین، روش، شیوه - صحبت: هم‌نشینی - پلید: آلوده، ناپاک - طبیعت: خلق و خو، سرشت - طریقت: راه و روش - نبوت: پیامبری - گرایش: تمایل - نیکو خصال: کسی که عادت‌های خوب و پست‌دیده دارد - گویی: مثل اینکه، نگار - اغلب: بیشتر اوقات - نغمه: آواز، سرود - پرشور: پر از هیجان، هیجان‌انگیز - شکوه: عظمت - موهبت: بخشش، دهش - قبلیت: توانایی - اعتنا: توجه - متقاعد شدن: قبول کردن، پذیرفتن - صرفاً: فقط - مهیج: هیجان‌آور

نکات

دانش‌های زبانی

صفت برتر و برترین (صفت‌های ستجشی)

صفت برتر: هرگاه پسوند «تر» را به آخر صفت ساده اضافه کنیم، صفت برتر یا تفضیلی ساخته می‌شود. مثال: خوب‌تر - سردتر
صفت برترین: هرگاه پسوند «ترین» را به آخر صفت ساده اضافه کنیم، صفت برترین یا عالی ساخته می‌شود. مثال: خوب‌ترین - سردترین

هرگاه بخولیم دو چیز را با هم بستمیم و یکی را بر دیگری برتری بدهیم از «صفت برتر» یا تفضیلی بهره می‌گیریم. هرگاه بخولیم یک چیز را با چیزهای دیگر (یعنی یک نمونه را با انواع خود) بستمیم از «صفت برترین» یا عالی بهره می‌گیریم.

تاریخ ادبیات

مولوی: مولانا جلال‌الدین محمد بلخی از شاعران و عارفان بزرگ قرن هفتم است. کتاب عظیم «مثنوی معنوی» با ۲۶۰۰۰ بیت که گنجینه‌ای از معارف اسلامی است، معروف‌ترین اثر اوست. آرامگاه او در قونیه در کشور ترکیه است.

هلن کلر: دانشمند آمریکایی سال (۱۸۸۰ م) بود. وی در نوزده‌سالگی در اثر بیماری، شغولایی و بیشایی خود را از دست داد و در هفت‌سالگی تحصیل را آغاز کرد. در ده‌سالگی با القیای ویژه کودکان نابینا آشنا شد و چندی بعد توانست سخن گفتن را بیاموزد. وی پس از پایان تحصیلات دانشگاه، دست‌په‌یک رشته سخنرانی، گفتارنویسی و پخش کتاب زد و از درآمد آنها آموزشگاه‌های فرولان در آمریکا و دیگر کشورها برای نابینایان تأسیس کرد. بهترین نوشته او داستان زندگی من نام دارد که شهرت جهانی دارد.

نکات مهم درس شناسم:

لغات: ادب، جمع ادب، رسوم - بدان، آگاه باش - هنر: فضیلت، دانش - مادام: همیشه - مغیلان: خارشتر - جهد: تلاش، کوشش - اصیل: بااصل و نصب - گوهری: اصیل، با اصل و نصب - گوهر: مروارید - خیره: بیهوده - بد تدبیش: بد خواه - قلع: خشکود، راضی - جماعت: گروه - بر وجهی: به گونه‌ای، به صورتی - متقدم: پیشین، قبلی طعن: سرزنش محاورات: گفتگوها - خوش نمودن:

در امری اندیشیدن، به عمق و ژرف چیزی فکر کردن - استراق سمع: یواشکی گوش دادن - شغلی پست: شغلی بی ارزش - مهتری: سروری، بزرگی - کام: دهان - شو: پرو - عز: سربلندی، عزیززی - جاه: مقام، درجه - داعیه: انگیزه - باطن: درون، ضمیر - رحلت کردن: سفر کردن، کوچ کردن - شکوه: عظمت - شوکت: بزرگی - بالا گرفت: رونق گرفت - ترقی: پیشرفت - جمله: تمام - سبب: علت

دانش‌های زبانی

انواع فعل مضارع:

۱- مضارع اخباری: بر انجام کاری و بیان خبری در زمان حال دلالت می‌کند. نیما به کتابخانه می‌رود. ساخت مضارع اخباری:

نشانه	بن مضارع	شناسه
می	ساز	م

۲- مضارع التزامی: وقوع فعلی را در زمان حال با تردید، شک، شرط یا آرزو بیان می‌کند. شاید امروز او را ببینم. ساخت مضارع التزامی:

نشانه	بن مضارع	شناسه
ب	ساز	م

۳- مضارع مستمر: جریان انجام کاری را در زمان حال بیان می‌کند. دارم تمرین می‌کنم. ساخت مضارع مستمر:

فعل کمکی	شناسه	نشانه	بن مضارع	شناسه
دار	م	می	ساز	م

فعل مضارع اخباری و التزامی، گاهی بدون نشانه آغازین (می - ب) به کار می‌روند. مانند: اگر در خندان شوی، روزگار دراز صفت آن گوینی. (شوی = می‌گوینی)

نکات

تاریخ ادبیات

محمد تقی بهار: میرزا تقی خان متخلص به بهار در سال ۱۲۶۶ در مشهد متولد شد. برخی از آثار او عبارتند از: سپک‌شناسی - تاریخ احزاب سیاسی

عنصر المعالی کیکاووس بن اسکندر: از امرای دانشمند آل زیار (قرن پنجم هجری) است. او به فارسی و طبری شعر می‌سرود. قابوس‌نامه نام کتاب وی می‌باشد.

خواجه نصیرالدین توسلی: از علمای بزرگ ریاضی، نجوم و حکمت ایران در قرن هفتم و نیز از وزیران بزرگ آن دوره بوده است که با تدابیر خاصی از خرابی شهرها و کشتار دسته جمعی مردم به دست هلاکو جلوگیری کرد. او یکی از فقهای مذهب تشیع است که هلاکو را به ایجاد رصدخانه مرافقه تشویق کرد. از مهم‌ترین تألیفات او کتاب «اخلاق نصری» است.

نظامی عروضی: نویسنده و شاعر قرن ششم هجری است. وی در اواخر قرن پنجم در سمرقند ولادت یافت. اثر مشهور او کتاب «مجمع التواریخ» یا «چهارمقاله» است که درباره چهار گروه از مردم یعنی: نبیر، منجم، شاعر و طبیب نوشته شده است.

به این نام، تخلص می‌گویند. تخلص به معنای رهایی یافتن و خلاص شدن است.

تخلص مانند امضا و نشان است که در پایان شعر می‌آید. مثال: این سخن پروین نه از روی هواست / هر کجا نور است ز نور خدلت

سعیدیا، راست روان گوی سعادت پرند / راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار

تاریخ ادبیات

بهاء‌الدین خرمشاهی: متولد ۱۳۲۴ در قزوین. نویسنده، مترجم، محقق، طنزپرداز، فرهنگ‌نویس، شاعر و استاد دانشگاه است. استاد خرمشاهی تألیفاتی در قرآن پژوهی و حافظ‌شناسی و تفسیر اشعار حافظ دارد. همچنین در تدوین دانشنامه تشیع، همکاری دارد.

حافظ شیرازی: معروف به لسان‌الغیب، بزرگ‌ترین غزل‌سرای ایران در قرن هشتم است. چون قرآن را از بر داشت «حافظ» تخلص می‌کرد. آنچه ز محتوای شعر او بدست می‌آید، تسلط وی به زبان عربی و تبحر و در علوم کلام، فقه، اصول، تفسیر، تاریخ، ادب، موسیقی و ... است. آرامگاه او در حفلیه شیراز است.

نکات مهم درس هشتم:

لغات: تپنده: بی‌قرار، لرزان - می‌بالتد: رشد می‌کنند - یکتایی: یگانگی - همتا: نظیر، مانند - مام: مادر - هم‌پیوندان: اقوام، بستگان - باشندگان: ساکنان، حاضران - زاد و بود: همه سرمایه - گویش: گفتار - آبشخور: سرچشمه - مایه وز: پرمایه، ارجمند - فراخنا: پهن، گسترده‌گی - ستد و داد: گرفتن و دادن - جان‌فشایی: فداکاری - گزند: صدمه، آسیب - شکیب: آرام، صبر و تحمل - آرامستان: جای آسودن - مهر: خورشید - تاخته‌اند: حمله کرده‌اند - آوردگاه: پهنه پیکار، میدان جنگ - لهرمن خویان: شیطان‌صفتان - آرمیده‌اند: خوابیده‌اند - آشوب: هرج و مرج - بی‌قراری: بی‌صبری، ناآرامی - رزم: جنگ، نبرد، پیکار - نشست: سوزمین - سربه سر: سراسر، تمام - یزدان‌شناس: خداشناس - هراس: ترس، بیم - دریغ: افسوس، حیف - گنام: آشپز - هم زادگان: هم سن و سال‌ها - پویه: نوبدن - پای از دست درآمدن: از دست دادن تعادل - مهر: عشق، محبت - شرمسار: شرم‌منده - هم‌تا: بی‌گمان - زی: به سوی - جوهر: اصل

نکات مهم درس هفتم:

لغات: پرتو: نور، روشنائی، فروغ - حکیم: دانشمند، دانا - فرزانه: بسیار دانا، دانشمند - ژرف: عمیق، گود - نگرش: نگاه، بینش - مشخصه: ویژگی، خصوصیت - تباهی: نابودی، خرابی - جسورانه: گستاخانه، باشجاعت - ظریف: دقیق و همراه با نکته ادبی - کارساز: مفید، کارآمد - لعن: نفرین، لعنت - هجو: سرزنش کردن به وسیله شعر، نکوهش - کنعان: نام قدیم سرزمین فلسطین - احزان: جمع خزن، اندوه‌ها، غم‌ها - شوریده: آشفته - سلمان: نغم، قرار - گردون: آسمان - دور گردون: گردش روزگار - هان: آگاه باش - نه‌ای: نیستی - فنا: نابودی، نیستی - بنیاد: پایه، ریشه - هستی: جهان، عالم - منزل: جای فرود آمدن، در این درس اقامت‌گاه بین راه - مقصد: هدف - بعید: دور - ورد: ذکر و دعای زیر لب

دانش‌های ادبی

تخلص: معمولاً شاعران در پایان شعر، نام شعری خود را می‌آورند.

نکات

دانش‌های ادبی

نضاد: این آرایه قبلاً در درس لؤلؤ قسمت آرایه‌های ادبی توضیح داده شده است.

نکات مهم درس نهم:

لغات: توس: یکی از شهرهای خراسان قدیم - لوح: وسیله‌ای شبیه تخته که شاگردان در قدیم زوری آن می‌نوشتند - محضر: جای حضور، درگاه - طنین: آواز، صدا - فروزان، تلبان، درخشان - فراست: هوشمندی، زیرکی - بلور: عقیده - رخسار: چهره، صورت - قام: رنگ - سیمگون: نقره مانند سفید رنگ - گنجینه: خزانه - بستر: جای خواب - واپسین: آخرین - رنجور: بیمار، زنج کشیده - رمق: توان، نیرو - فقیه: دانا، عالم مذهبی - بالین: بستر، جای خواب - مقطع: بریده بریده - تمتاً: خواهش، درخواست - تعرض: اعتراض کردن - جلجل: نادان

دانش‌های زبانی

انواع فعل ماضی:

۱- ماضی ساده (مطلق) بر انجام کاری و بیان خبری در زمان گذشته دلالت می‌کند. نیما به کتبخانه رفت.

ساخت ماضی ساده: بن ماضی + شتاسه - مثال:

رفت + م = رفتم

ساخت + یم = ساختیم

۲- ماضی نقلی: به فعلی که در گذشته انجام گرفته و اثر آن تاکنون باقی مانده است، ماضی نقلی گویند.

ساخت ماضی نقلی: بن ماضی + ه شتاسه‌های (ام، ای، است ایم، اید، اند) - مثال: ساخت + ه + است = ساخته است

تاریخ ادبیات

سعدی سمرازی: شاعر و نویسنده بزرگ قرن هفتم. سعدی در شیراز به کسب علم پرداخت و به بغداد رفت و در مدرسه نظامیه به تحصیل مشغول شد. در سال ۶۵۵ بوستان را به نظم درآورد و در سال ۶۵۶ گلستان را تألیف کرد. علاوه بر این‌ها قصاید و غزلیات، قطعات، ترجیح‌بند رباعیات، مقالات و قصاید عربی دارد که همه در «کللیات» وی جمع شده است.

به نام خداوند بخشنده مهربان
سوالات امتحان میان نوبت اول دانش آموزان پایه نهم

شماره: ۱

پایه: اول

تاریخ: آذرماه

درس: فارسی

۵/۵	<p>۱- مفهوم کلی بیت «نماید بدو نیز، اندیشه راه / گه او برتر از نام و از جا نگاه» چیست؟ (تأییش)</p> <p>الف) شناخت خداوند برای انسان‌ها ممکن نیست ☐</p> <p>ب) شناخت خداوند با اندیشه امکان پذیر است ☐</p> <p>ج) برای شناخت خداوند نیازی به اندیشه نیست ☐</p> <p>د) شناخت ذات خداوند برای انسان‌ها ممکن نیست ☐</p>	معنی و مفهوم و درک مطلب (۷ نمره)	
۵/۵	<p>۲- در مصرع «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است» منظور از بخش مشخص شده چیست؟ (درس اول)</p>		
۱	<p>۳- منظور از عبارت «هر یکی را آنچه به کار آید داد» چیست؟ (درس دوم)</p>		
۵	<p>۴- ابیات و عبارات زیر را معنی کنند.</p> <p>الف) با بدان کم نشین که صحبت بد / گرچه پاکی، تو را پلید کند (درس چهارم)</p> <p>ب) جوانی گه کار و شایستگی است / گه خودپستدی و پتندار نیست (درس سوم)</p> <p>ج) کوه و دریا و درختان، همه در تشبیه اند / نه همه مستمعی فهم کند این لstrar (درس اول)</p> <p>د) بد بینندگان آفریننده را / نبینی مرزجان دو بیتنده را (تأییش)</p> <p>و) دیده‌ای نیست نبیند رخ زیبای تو را / نیست گوشه‌ای که همی نشنود آوای تو را (درس اول)</p>		
۵/۵	<p>۵- در کدام گزینه همه کلمات به درستی معنی نشده‌اند؟ (تأییش - درس اول - دوم - سوم)</p> <p>الف) (سپهر: آسمان - برنا: جوان) ☐</p> <p>ب) (تشبیه: آگاه کردن - عتب: تار) ☐</p> <p>ج) (تنباتات: گیاهان - قوس قزح: رنگین کمان) ☐</p> <p>د) (متاع: کالا - بصیرت: آگاهی) ☐</p>	واژه‌شناسی (۳ نمره)	
۷/۵	<p>۶- برای هر یک از کلمات زیر یک هم‌خانواده بنویسید. (درس سوم - ششم)</p> <p>بصیرت: ..... نقد: ..... جهد: ..... اصیل: .....</p>		
۵/۵	<p>۷- معنای کلمات مشخص شده را بنویسید.</p> <p>در محاوراتی که به حضور او میان دو کس روند، <u>خوض</u> نمایند</p>		
۵/۵	<p>۸- نوع رابطه معنایی هر گروه از کلمات زیر را مشخص کنید. (تضاد - ترادف - هم‌خانواده) (تأییش - درس چهارم)</p> <p>الف) (جوان و برنا) ب) (خوشحالی و خورستدی)</p>		

دانش‌های زبانی (آزموه)

۹- کدام یک از صفت‌های زیر جزء وابسته‌های نسبن اسم می‌باشد.

الف) صفت تعجیبی ب) صفت پرسشی ج) صفت بیانی د) صفت مبهم

۱۰- جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (مروری بر مثال‌های گذشته)

الف) ترکیب «سیم دل انگیز» ترکیب ..... است. (اضافی - وصفی)
 ب) واژه «اقیتوس» یک واژه ..... است. (ساده - غیرساده)
 ج) ضمیری که به‌طور مستقل به‌کار برده می‌شوند ضمیر ..... گویند.

۱۱- در عبارات زیر، نقش کلمات مشخص شده را بنویسید. (درس اول)

الف) عقل حیران شود از خوشه زین عنب. ....
 ب) نه همه مستعی فهم کند این لراز .....
 ج) یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار .....
 د) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش .....
 ه) .....
 ۱۲- جدول زیر را کامل کنید. (مروری بر مثال‌های گذشته)

فعل	زمان و نوع	بن ماضی	بن مضارع	شناسه
بنویسیم				

دانش‌های ادبی (آزموه)

۱۳- به شعری که هر مصراع آن قافیه جداگانه دارد ..... می‌گویند. (ستایش)

الف) غزل ب) چهارپاره ج) قطعه د) مثنوی

۱۴- کدام یک از گزینه‌های زیر، بررسی انکاری است؟ (درس سوم و اول)

الف) که تو داند که دهد میوه لوان از چوب؟ / یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار؟
 ب) خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند / آخر ای خفته سر از خواب جهالت بردار؟

۱۵- در بیت زیر کدام آرایه‌های ادبی دیده نمی‌شود؟ (درس اول)

تاکی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش / حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار

الف) تشبیه ب) تشخیص ج) جناس د) تکرار

۱۶- در هر یک از عبارات‌های زیر کدام آرایه ادبی دیده می‌شود؟

الف) در فکر رستم - پلخ پنداد کرم. (آرایه .....)
 ب) بدان که مردم بی هنر - مادام بی سود باشد، چون مغیلان که تن دارد و سایه ندارد. (آرایه .....)
 ج) دوستان خوب چون آینه هستند که خوب و بد ما را نمایان می‌سازند. (..... و .....)
 د) .....
 ۱۷- کدام یک از ترکیب‌های زیر اضافه تشبیهی نیست؟ (درس اول - دوم - سوم)

الف) خواب جهالت ب) گوی سعادت ج) سرپر ملک د) متاع جوانی

به نام خداوند بخشنده مهربان
سوالیات امتحان میان نوبت اول دانش‌آموزان پایه نهم

درس: فارسی

تاریخ: آذرماه

پایه: اول

شماره: ۲۰۵

<p>۵/۵ ۵/۵ ۱ ۵</p>	<p>۱- مفهوم کلی بیت «این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود / هر که فکر نکند نقش بود بر دیوار» چیست؟ (درس اول)</p> <p>الف) خداوند نقاش ماهر است. ☐</p> <p>ب) همهٔ پدیده‌های جهان هستی خدا را ستایش می‌کنند. ☐</p> <p>ج) برای شناخت خداوند نیازی به اندیشه نیست. ☐</p> <p>د) توجه به نشانه‌های خدا در جهان آفرینش ☐</p> <p>۲- ویژگی‌های مشترک دوست و آینه را بیان کنید. (درس سوم)</p> <p>۳- در عبارت «متاع جوانی به بازار نیست» منظور از بازار چیست؟ (درس سوم)</p> <p>۴- ابیات و عبارات زیر را معنی کنید.</p> <p>الف) تا توتلی می‌گریز از یار بند / یار بد بدتر بود از مار بند (درس چهارم)</p> <p>ب) مپیچ از ره راست، بر راه کج / چو در هست حاجت به دیوار نیست (درس سوم)</p> <p>ج) نعمت یار خدایا، ز عدد بیرون است / شکر نعم تو هرگز نکند شکر گزار (درس اول)</p> <p>د) در موسم کهنسالی و قرتوتی، کار ایام جوانی پیشه کرده‌ای. (حکایت درس سوم)</p> <p>و) بدان که هر چه در وجود است همه صنع خدای تعالی است (درس دوم)</p>	<p>معنی و مفهوم و درک مطلب (۱۷ نمره)</p>
<p>۵/۵ ۱/۵ ۵/۵ ۵/۵</p>	<p>۵- در کدام گزینه همهٔ کلمات به درستی معنی شده‌اند؟ (درس ششم - چهارم - سوم - دوم)</p> <p>الف) گفتار خیره، گفتار پستخنده - داد، عدل ☐</p> <p>ب) مصلب - بلاها - جمله - گروه مردم ☐</p> <p>ج) عار، تنگ - پندار، آلودگی ☐</p> <p>د) سرپیر، تخت - میخ، آبر ☐</p> <p>۶- برای هر یک از کلمات زیر یک هم‌خانواده بنویسید. (درس اول)</p> <p>ذکر: ..... ممتع: ..... کرم: ..... سعادت: .....</p> <p>۷- معنای کلمات مشخص شده را بنویسید.</p> <p>بزرگی خزد و دانش راست نه گوهر را. (درس ششم)</p> <p>۸- نوع رابطهٔ معنایی هر گروه از کلمات زیر را مشخص کنید. (تضاد - ترادف - هم‌خانواده) (درس ششم)</p> <p>الف) (غم و شادی) ب) (صبر و بردباری)</p>	<p>واژه‌شناسی (۳ نمره)</p>

۹- کدام یک از صفات‌های زیر جزء وابسته‌های پیشین اسم می‌باشد.
 الف) صفت برتر □ ب) صفت پرشی □ ج) صفت بیلتی □ د) صفت مفعولی □

۱۰- جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (مروری بر مثال‌های گذشته)
 الف) ترکیب «غم مردم» ترکیب ..... است. (اضافی - وصفی)
 ب) واژه «بیمارستان» یک واژه ..... است. (ساده - غیرساده)
 ج) ضمائر دو نوع هستند: ۱- ضمیر گسته ۲- ضمیر .....

۱۱- در عبارات زیر، نقش کلمات مشخص شده را بنویسید. (درس نهم)
 الف) از گفتار خیره پرهیز کن. ....
 ب) اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند. ....
 ج) از زیر سنگهای سخت آبهای لطیف روان کرده. ....
 د) چشم تو بس مختصر و در وی نمی‌گنجد. ....

۱۲- جدول زیر را کامل کنید.

فعل	زمان و نوع	بن ماضی	بن مضارع	شناسه
دارم می‌خوانم				

۱۳- به شعری که بیت اول و مصراع‌های زوج دیگر ابیات آن هم‌قافیه باشند و موضوع آن مدح و ستایش باشد ..... گویند.

الف) قصیده □ ب) چهارپاره □ ج) قطعه □ د) مثنوی □ (درس اول)

۱۴- کدام یک از گزینه‌های زیر، برسبس انکاری است؟ (درس سوم و دوم)
 الف) در پيله تا به کی، بر خويشتن تتي؟ / اهرسید کرم را، مرغ از فروتتي □
 ب) چو بفروختي از کد خواهي خريدي؟ / متاع جواني به بازار نيست □

۱۵- در بیت زیر کدام آرایه‌های ادبی دیده نمی‌شود؟
 سعدیا، راست روان گوی سعادت بر بند / راستی کن که به منزل برسد کج رفتار
 الف) تشبیه □ ب) تشخیص □ ج) جناس □ د) تضاد □

۱۶- در کدام گزینه‌ها آرایه تشخیص دیده می‌شود؟ یا علامت تک مشخص کنند.
 الف) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش / حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار □
 ب) عقل حیران شود از خوشه ز زمین عنب / فهم عاجز شود از حقه یاقوت لبار □
 ج) تا قیامت سخن لندر کرم و رحمت او / همه گویند و یکی گفته نیاید ز هزار □

۱۷- در کدام یک از ترکیب‌های زیر تشخیص وجود دارد؟
 الف) دیبای هفت رنگ □ ب) گوی سعادت □ ج) چشم بصیرت □ د) دامن صحرا □